

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ant. Augustini Archiep. Tarracon. De Emendatione
Gratiani Libri Duo**

Agustín, Antonio

Dvisbvirgi ad Rhenvm ; Arnhemii, 1676

Ant. Augustini Vita. Ex Oratione Funebri Andr. Schotti Antverp.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10603

ANT. AUGUSTINI VITA.

Ex Oratione Funebri

ANDR. SCHOTTI ANTVERP.

Natus domo nobili AUGUSTINORUM^a & excellentibus viris in gerenda Rep. claris, Cæsaraugustæ, Celtiberorum urbe celebri, & copiosa; nunc etiam studiis ingeniisque affluente. Patre adhæc Ant. Augustino, Procancellario Aragoniæ, finitimorumque regnorum. Quæ dignitas hodie apud Reges secundas tenet: Augustorum quoque Romanorum temporibus, ut ex Annalium memoria, & Carini^b Imp. vita observare memini, plena in administrandis rebus publicis, & honoris & auctoritatis *Cancellarii* potestas perpetuo fuit. Vixdum ex ephebis filius excesserat, tinctus iis artibus, quibus prima ætas ad humanitatem informari solet, natu licet minimus, tamen ob singularem indolem, maxima in spe deliciisque parenti, Complutum, quæ in Carpetanis princeps Academia est, ad uberiores ingenii cultum missus est: ubi celeriter antecellere æqualibus ingenii gloria contigit. Verum assiduis bellorum

^a Anno Christi CIO. IO. XVII. ^b FL. Vopiscus in Carini vita.

rum tempestatibus jacebant adhuc humanitatis studia: Ciceronis nomen vix in scholis tum audiebatur; nondum satis culta benedicendi facultas: Græcæ litteræ mutæ, doctoribus carebant: sine quibus tamen disciplinis, in Jure Civili enucleando excellere potest nemo, & reliquæ scientiæ graviores quasi concresecunt. Senfa enim mentis commode eloqui non posse, nec ad posteros transmittere, nisi rustice & inquinata, hominis est, vel M. Tullio^c judice, intemperanter abutentis & otio & litteris. Studia vero hæc in Italia, disciplinarum parente, jam tum colebantur vehementius, quam in Hispanicis Academiis: sive id soli cœlive genio, sive hominum indoli & industriæ, sive otio, denique & tranquillitati Reip. acceptum est referendum. Salmanticam hinc à parente missus, prima ibi Jurisprudentiæ fundamenta jecit gnaviter. Verum ut exoticæ merces & peregrinæ domesticis fere gratiores; & plantæ alio cœlo cultæ atque insitæ, suaviores sæpe uberioresque existunt, miles denique is optimus, qui patria procul stipendia fecit: idem in præstantibus ingeniis usu venire accepimus. Alieno enim cœlo studiorum labor, & industria fit major; exacuitur enim, & quasi usu exterorum splendescit ingenium, prudentiaque paratur.

Magna

• *Tusc. I.*

Magna itaque Italicorum ingeniorum subtilitate, doctrina & eloquentia, honesta quadam laudis contentione, quæ stimulos optimis ingeniis addere solet, excitatus, cum de posteritate serio cogitaret, cui se vixisse testatum aliquando facere vellet, Bononiam, eruditissimis hominibus, liberalissimisque studiis, Juris præsertim Civilis affluentem, cogitabat. Quo in oppido Collegium, ^d ingentibus olim sumptibus, ampliss. fortissimumque virum Ægidium Albornotium Cardin. in Hispanicæ gentis gratiam, sua pecunia exædificandum curasse inaudierat: quò erudiendi gratia ex omnibus fere Hispaniæ urbibus præstantissima ingenia quotannis vocarentur alerenturque liberaliter. Magnam hic studiorum segetem, ex æmulatione, ut fieri amat, ingeniorum mutua colligi; assiduas hic disserendi exercitationes, scholasque haberi, acceperat; ex quo ludo tanquam ex equo Trojano, meri heroes, qui de Jure consultoribus responderent, prodiissent: quorum è numero nonnemo Hispaniæ clavum nostra memoria summo cum imperio tenuisset. Bononiam itaque parentum permisso excelsi animi & laboriosi juvenis tandem pervenit, anno altero Pauli

N n

tertii

^a Anno CIO. CCC. LXV. Jo. Genesius Sepulveda in hist. Bononiensis Collegii.

tertiū Pont. Max. Ea in urbe, paucis ante annis, Carolus Cæsar Imp. f. à Clemente VII. P. M. frequenti hominum concursu, & quasi orbis terræ panegyri diademate coronatus, inunctusque fuerat, more majorum Augustus. Quæ res urbem cetera claram per se, & nobilem ut Pontificiæ ditionis, reddiderat illustriorem. Hic in collegium ultro invitatus Augustinus licet suis se sumptibus commode alere posset commigravit. Opibus tamen patriis valere iussis, ne his fisis negligentius, ut fit, in studiis versaretur: sic pontes à tergo militibus abrumpere solitos, duces, ne qua fugæ spes relinquatur timidis, adolescens legerat. Nactus hic eos est doctores, qui ceteris omnibus ingenii gloria antecellerent. Paulo enim Parisio, Juris Pontificii celebri interpreti, assidue operam dedit: qui ob singularem pietati conjunctam eruditionem, mox in patrum purpuratorum Senatum lectus est: cui And. Alciatus Insuber, ut in bello defessus integri recentesque submitti ab Imperatore solent, suffectus, de superiori loco dicendi personam sustinuit, accitus insigni honorario; princeps cum esset ejus ætatis Antecessorum propterea quod eloquentiam, Græcarumque litterarum quæ perpaucorum hominum semper fuerunt,

• An. CIO. IO. XXXV. f. An. CIO. IO. XXX.

fuerunt, peritiam, ad jus illustrandum attulisset; ingenioque cum intendisset, & Poëtica, ut Jani Parrhafii discipulum possis agnoscere, plurimum valeret. Biturigas enim (quod nuper Gymnasium Jac. Cujacio Tolosate, Jurisconsultorum Coryphæo florebat) Ticinum item & Bononiam Academias docendo Alciatus mirifice ea tempestate ut & jus ipsum scriptis editis illustravit eductis, vel ut verius dicam, genitis summis aliquot Juris sacerdotibus: in quibus Augustinus noster familiam ducebat: quod in iis ipsis Juris enucleandi vestigiis pedem ponere cogitaret. Viglius item Zuichemus Frisius, princeps erat: qui Galliæ Belgicæ Præses, negotiorum mole à scribendo, ut feliciter cœperat abreptus est. His igitur auditoribus, ut imperator spoliis opimis, merito gloriabatur Alciatus. Antonius vero feriis, quibus proferri res solent, cessaturque æstivis mensibus, ardente canicula, Patavium, celebritate commotus, discendi gratia, dum se æstus solis frangeret, secessit, mensesque octo ibi hæsit cum doctoris auctoritate, tum loci amœnitate captus. Marianum enim Socinum, minorem, diligenter audivit. Quæ quidem Socinorum familia, tres continenter insignes Jurisconsultos edidit; Marianum majorem & Bartholomæum libris editis claros: quales I. C. vix singulos singulæ ætates

ferre solent. Sic olim & Muciorum gens, quæ tot una prudentes Juris emisisset, quot satis multis civitatibus esse possent, in cœlum laudibus ferri solet. Idem & Augustinorum gentis decus fuisse, ut plures ea Jurisconsultos, patrem avum, proavum dederit, Annalium Celtiberiæ memoriam evolvens, comperi. Hic & subsecivis horis, quas alii tribuunt aleæ, intempestivis conviviiis, aut somno, litteras amœniores libenter respexit, & Lazarum Bonamicum, disertum hominem, Græcos etiam doctores, Fazellum, & Romulum Amasæum audivit. M. enim Porcium Catonem admodum senem, Græce discere non erubuisse acceperat. Et vero sine his artibus eruditisque linguis, historiarum, antiquitatisque memoria perfectum I. C. tum evadere posse neminem, & sæpe ipse diseruit, & scripto edito, ut posteritas posset exaudire testatum reliquit. Decurso jam studiorum curriculo feliciter, Florentiam, Etruriæ & metropolim se contulit, cum Joanne Metello Sequano homine eruditiss. Qui cum ex studiorum ut fit similitudine, vetus necessitudo intercesserat: Pandectarum juris civilis volumen immensum, Justiniani Imperatoris jussu, à Triboniano collectum, ejusque temporibus, ut creditur, priscis admodum litteris exaratum

(qui

Emendat. Juris lib. 2. cap. 1. § 2.

(qui thesaurus olim Pisis allatus est, ^h quanti-
vis pretii, religioseque à Ducibus asservatus,
tanquam Apollinis oraculum consulitur (cum
Norica & nupera Gregorii Haloadri editione
summa fide diligentiaque comparavit. Hic Læ-
lio Taurello egregio & disertio ejus ætatis I. C.
Florentiæ usus est familiarissime, doctissimo
item candidissimoque; & de litteris bene meri-
to Petro Victorio. Hinc doctoris sui Alciati
vestigiiis insistens, quod incredibile, & ipse ju-
vandæ i foris privatimque Reip. & Philologiæ
cupiditate flagraret, discrepantes lectiones, &
emendationes, earumque rationes illas quidem
ex membranis antiquis; has à se excogitatas, in
eum libellum conjecit, quem hinc *Emendatio-
num Juris* titulo inscripsit: moxque non tam
popularis auræ captandæ, quam bene meren-
di studio excidere adolescenti sibi, annos vix
nato quinque & viginti, passus est. Quo libel-
lo, si molem spectes, in speciem, exiguo, fin-
rerum utilitatem, ^k ponderumque momenta
æstimes, sinuosis aliorum voluminibus, ante-
ponendo, (magnum enim librum magnum ma-

N n 3 lum

^h Anno CIO. C. XXXVI. Car. Sigonius lib. XI.
de regno Italia. Angel. Polic. lib. X. epist. 4. &
Miscell. cap. 41. ⁱ Viglius Zuichemus Pras. Theo-
phili, & Anton. August. lib. I. Emendat. Juris.
^k CIO. IO. XLIII.

lum Callimachus Criticus appellabat: ¹ Domitius vero Piso libros thesauros esse debere iudicabat) Italiam, qua patet, nominis fama conturbavit, nomenque cum omni posteritate adæquavit. Adhæc plurimos exteros homines suo juvandæ Jurisprudentiæ exemplo incitavit, ut iisdem ingressi vestigiis Italli, Galli, & Belgæ homines doctissimi, politioem illam (qua hodie sæculi aurei felicitate, depulsa omni barbarie fruimur) Juris civilis tractationem amplecterentur. Hoc amplius effectum est, ut nostra etiam memoria, Galli & Belgæ Juris antiqui studiosissimi, quos honoris causa libenter nomeno) Balduini, Revardi, Curtii, Duareni, Contii, Connani, Goveani, Hotomanni, Rufardi, Cujacii, ceteri scriptis ad immortalitatem comparatis, jus vetus, adhibita Philologia, mirifice illustrarint. Hac tanta celebritate famæ absentibus etiam, qui aliquid de ingeniis studiisque judicare aut possent aut vellent, notus Augustinus Romam venit. Quam urbium dominam, ^m terrarumque deam esse, urbem etiam æternam indigitari didicerat, Paulo III. decimum jam annum Ecclesiæ Christianæ clavum tenente, moxque singulari hominis doctrina explorata,

¹ Athenæus. Plinius in præf. ^m Martialis, & Frontinus. 2. De aqueductibus urbis Romæ. CIO. IO. XLIV.

enim tempestate, flagrante bello Gallia, Carolus mundi vanitatum pertæsus, & regnorum mole fessus, tot victoriis de Gallo & Turca, rebusque gestis, omnibus, qui ante illum fuerunt, Augustis comparandus, imperio sua sponte abdicavit, fasces deposuit, filioque tradidit, & apud Carpetanos in solitudinem, [¶] ut quod reliquum esset vitæ curriculum, totum rerum divinarum contemplationi precibusque ad Deum Opt. M. fusis impenderet, sese abdidit; raro ac pæne inaudito, ætatum omnium exemplo post Lotharium Imp. [†] Caroli Magni nepotem: Revertit ex Anglia Romam Augustinus, [†] Paulumque ejus nominis quartum, Apostolicæ navis gubernaculo admotum comperit, urbemque armis militaribus Hispanorum cinctam, [†] metuque nuperæ direptionis consternatam. Tandem armis positis, redditur Ecclesiæ otium atque tranquillitas. Post ab ipso Allifanus Episcopus creatus, missusque Pontificia auctoritate ad Ferdinandum Cæsarem in Germaniam: qua honorifice obita legatione, gregem sibi creditum adiit, eumque omni humanitatis genere & liberalitatis est profecutus. Hinc non diu, ut motoriam egisse fabulam suis

ingratiis,
[¶] CIO. IO. LV. [†] Circa annum Christi CIO. CCC. L. [†] An. CIO. IO. LV. [†] Ab. CIO. IO. XXVII. a. d. VII. Id. May.

ciplinam ad pristinum decus continentiamque revocandam censuit: ratus quod res est. hinc tanquam à capite, corporis medicinam ut membra convalescant, inchoandam. *Propter nos, inquit cum Jona Propheta, y hæc tempestas in Gallia Germaniaque exorta est. A domo itaque Dei auspicandum. Occurrite Patres labenti Reip.* Præclare Augustinus: & perhonestæ oratio. Meminerat enim Numantiam, ^z Carthaginemque superari, evertique à Scipione Africano minore, non ante potuisse, quam correctæ militum, qui jam luxu, otio, deliciisque pridem enervati languiebant, disciplina. Legibus itaque de Ordinum disciplina sancendis adfuit, juvitque in partem. Anno post tertio, rursus in Hispaniam navigavit, & Ilerdæ Ecclesiam rexit, optimis & legibus & institutis: Ecclesiasticos ritus, precesque, quibus sacerdotes adsuefierent composuit: & *Collectionem Canonum antiquam Anselmi Lucensis*, quarti Juris Pontificii compilatoris, edidit. Annos ipsos sedecim ei sacerdotio summa pietate, ac religione præfuit. ^a Post, longo satis intervallo, à Gregorio tertio decimo, Pontifice vere Maximo, & bonorum omnium parente optimo, Tarraconensis Archiepiscopus renunciatus, hanc Ecclesiam ad extremum

y Jona I. D. z Livius lib. LI. & LVII. a CIC. IO. LXXVI.

tremum usque spiritum Præsul quartus & tricimus, sancte innocenterque, administravit; vixitque jucunde in hac urbe propter Antiquitatis R. impressa vestigia, theatrum, circum, titulos, nummos, & inscriptiones; quibus referta urbs est, ut & mœnia omnia Romane loqui videantur. Romanorum enim hic portus nobilis, hæc statio, huc cursus, fuit: eratque citerioris olim Hispaniæ caput Tarraco, quæ pars ulteriorem, Bæticam nimirum & Lusitaniam, magnitudine longe superabat. Hæc illa Tarraco est, jam inde à veterum Scipionum temporibus clara urbs, cum populus Romanus cum Carthaginensibus de imperio totius Hispaniæ vitæ contenderet: ut de Græcis Polybius, ^b prudentissimus scriptor; de Latinis Livius, ^c memoriæ prodiderunt. (item Plinius major, ^d Scipionem opus appellare non dubitat.) Sed institutum urgeamus, quando ad extremum usque vitæ actum, fabulæque catastrophæ, tristem illam quidem, sed in qua sunt omnia, pervenimus. Obiit enim Augustinus, ^e naturæque concessit, sibi quidem suo tempore (dici enim non potest, quam corporis his compagibus cum Paulo ^f solvi optaret) Reip. vero, Ecclesiæque
Dei

^b Polybius lib. I. ^c Livius lib. XXVIII. ^d Plinius lib. III. cap. III. ^e An. CIO. IO. LXXXVI. ^f Philipp. I. 6.

Dei laboranti, nobisque nimis præpropere.
 Ætatis quidem septuagesimo abiit è vita. Cum
 autem domicilium Romæ Antonius haberet,
 Pontificiarum causarum iudex æquissimus, &
 quasi rerum ac fortunarum suarum sedem ibi,
 si arbitrato suo perpetuo vivere licuisset, collo-
 casset; horis subsecivis, quibus à negotiis pu-
 blicis, laxamenti aliquid dabatur, ad corporis
 animique relaxationem, cum eruditissimis ho-
 minibus, qui domum ejus assidue discendi gra-
 tia frequentabant, Octavio Panagatho, Gabrie-
 le Faerno, Basilio Zanchi, Onuphrio Panvino,
 Pyrrho Ligorio, Paulo Manutio, Aldi F. Ca-
 rolo Sigonio, Latino Latinio, Fulvio Ursino,
 Metello item Sequano, qui XI. ipsos annos in
 illius contubernio jucundissime vixit: ceteris-
 que domi suæ, quæ illis oraculum verius Del-
 phico esse videbatur, de urbis Romæ antiqui-
 tatibus, inscriptionibus, numismatis, rerum ge-
 starum memoria, & Scriptoribus antiquis Græ-
 cis atque Latinis, omnique adeo Philologia &
 interioribus litteris, libenter differebat, & in-
 star apes undique decerpebat, quibus Spartam,
 quod ajunt, illustraret suam. Hoc otium M.
 Varronem, & Festum Pompejum illustravit,
 aliisque ut legi & intelligi possint, & calami-
 stris inurerent ii, qui majori & otio abundabant &
 subsidio, in manus tradidit: nullum denique
 acroama

æroama jucundius, quam hujusmodi litteratissimorum virorum in exedra confessum atque coronam; nullum Senatam præstantiorem sibi videri dicebat. Merito itaque à nostri sæculi prudentibus Augustinus, ut apud M. Tullium, Q. Mucius Scævola, Jurisperitorum eloquentissimus, & eloquentium Juris peritissimus, publicis in scholis (fremant licet omnes æmuli & indocti homines) honoris gratia nominatur. Magna vero & pæne incredibilis in eo ad extremum usque spiritum memoria, (quæ est Jurisconsultorum propria,) semper viguit, aucta assiduis lucubrationibus, discendique cupiditate; qua una re veterum videatur concessisse nemini; ut quantum ætate mala vires magis minuebantur, eo animus in dies, magis magisque crescebat doctrina: & hebetata oculorum acie, animus verum cernebat acutius. Ut autem adolescens Jus civile egregie & illustravit Augustinus, & aliis viam, quam insisterent, monstravit, munivitque; sic matura jam ætate atque judicio, Jus quoque Pontificium & eadem animi alacritate, ut sacerdotem, Episcopum, atque adeo Christianum Jurisconsultum decebat, accurate sibi recensendum emendandumque putavit. Ad hæc, ex quo Tridentino Concilio domum revertit, Concilia Oecumenica quattuor,

quæ

z *Jus Canonicum.*

quæ B. Gregorius Pont. Max. quattuor Euangeliis subungere & æquare non dubitavit, collectis in Italia ex omnibus Bibliothecis exemplaribus Græcis, Græce edere cogitabat. Quod ea Canonum collectio, eo magis indigere hac lucubratione videretur, quo infeliciori nata erat sæculo, ex compilationibus Burchardi Wormaciensis, Ivonis Carnotensis, Deus-dedit Cardin. Anselmi Lucensis & Gratiani monachi: qui & ipsi, ex sanctorum Patrum Ecclesiæ Catholicæ scriptis, hinc inde sententias in classes redigere, & ad capita revocare conati sunt: quemadmodum ante ex infinitis prope veterum prudentum responsis, Tribonianus I. C. Justiniani Imp. jussu, Pandectarum volumen collegerat, extinctis veterum, unde tabulas illas naufragii desumserat, libris. Sed cum utrique à librariis temporumque injuria male accepti sint, melior tamen Gratiani conditio fuit, quod ejus fontes integri exstant, Pandectarum vero maximam partem perierint, exceptis nuper in Gallia repertis, Cai, & Ulpiani Institutionibus fragmentisque legum. Juliani item Antecessoris Constitutiones, & Theodosianus codex, in partem juvant: juvant & Græci, qui Romanorum leges Græce exscripserunt, Theophilus, Harmenopulus, & βασιλικὰ quæ vocantur. Sæcro vero Juri illustrando, post duos Antonios Gallos,

Gallos, Democharem, & Contium, qui in Gratiani collectaneis elaborarunt, Ilerdæ *Collectiones antiquas* integras Anselmi Lucensis, ut dixi, foras dedit, opus rarum & utile. Quadraginta adhæc dialogis *de Gratiani emendatione* differuit. Ea vero tempestate commodum, optimus Pontifex Gregorius tertius-decimus, qui & ipse juvenis Bononiæ suæ, Juris Antecessor fuerat; supplicibus præterea libellis rogatu Michaëlis Thomasi, (qui nuper Ilerdensis Episcopus, magno sui relicto desiderio, vita decessit) de sacrorum Canonum Gratiani collectione ad fontes exigenda restituendaque negotium, & doctis hominibus Romæ, in his Petro Ciacconio, homini, ut doctissimo, sic ad antiquos Scriptores instaurandos, bono publico tanquam de cælo delapso, & Academiis omnibus dederat; perfectumque est tandem aliquando, ut nunc minus turbide rivuli illi decurrant: multas tamen ut Antonio spicas legendas, his ipsis duobus libris reliquisse videantur. Nec his contentus ad artem redigere, quod in Jure Civili M. Tullius, aliquando cogitarat, cœpit Antonius Jus sacrum nimis diffuse, nec satis via & ordine traditum: edita nunc *Epitome Juris Canonici* ad artem Methodumque revocata ea parte quæ *de personis* est: altera enim *de rebus ipsis*, & tertia *de Actionibus atque Judiciis*, quo ordine Justinianus Imp. Institutiones edendas curavit.

vit, in adversariis adhuc latent. Verendum itaque quod invitus refero, atque utinam falsus augur aliquando deprehendar, ne parentis immaturo interitu, partus ille aut posthumus sit, nec satis politus exeat: aut, quod Deus no siverit, perpetuo delitescat. Quam enim partem Veneris Appelles inchoatam reliquit, ^h nemo pictor est inventus, qui absolvere auderet.

Quanta in eo Præsule integritas? nihil ut gratiæ, ne in proximis quidem agnatis unquam tribuerit. Tros Tyriusque illi nullo discrimine habitus. Quanta temperantia in victu cultuque corporis quanta comitas, & morum facilitas! quanta gravitati conjuncta humanitas, quanta in rebus maximis ac difficillimis aggrediendis, gerendisque animi excellentia; ad exitumque perducendis constantia! quanta in jure dicendo æquitas! in providendo acumen! in omnibus denique rebus æquabilitas! Idem semper vultus sive adversa, sive secunda inciderent; eadem frons, eademque mens. Nemo domesticorum viginti retro annis, iratum vidit, adeo domitas perturbationes animi habebat. Castitas vero tanta, ut feminam nunquam credatur attigisse: cum libris enim fidis sodalibus, assidue colloquens, otium, commerciumque matronarum devitabat. Singularis vero illius & prædicatione dignæ maxime semper exstitit in egenos

^h Cicero III. Officiorum.

vitaque exprimebat) vix suppeteret sumtus, quo efferri honeste posset, *Thesaurizabat nimirum in caelo, m ubi nec fur, nec tinea, damnun opibus adferre possunt.* Auctoritate denique tanta valuit, iustitiæque fama, de quo & alterum exemplum habemus, ut etiam adventus sui nuncio expectationeque prædones agri Tarracoenfis, omnes terruerit fugaritque. Quis enim antea vicus satis tutus ab illorum injuria videbatur? quis non ager grassantium sicariorum insolentiam formidavit? quis quæso iter faciebat, qui non se in latronum fore potestate timeret? Hic Antonius ut alter Hercules, monstrorum domitor, Augiæ stabulum perpurgavit, agrum lolio & zizaniis, oram omnem monstris liberavit. Ut enim Sol tenebras radiis suis discutit, sic adventu suo agrum latrociniis infamem pacavit. Alii captivi latrones adducti, vinctis post terga manibus, alii vero ejus se potestati dediderunt, pœnas plerique more majorum dederunt. Pro Deum immortalem, tantane unius hominis, & quidem togati, in studiisque educati incredibilis virtus, famaue justitiæ & severitatis, tantam tam brevi tempore lucem, tranquillitatemque Reip. adferre potuit? Eat nunc Pompejus, qui suam in bellis conficiendis celeritatem summam jactabat, quod intra quinquagesimum

m Matth. 6. 6

quagesimum diem bellum pyriticum cum Eilicibus prædonibus, & grave & periculofum confecerat. Cedat huic Antonio, quantum arma togæ, & laurea, laudi Ciceronis concessit. Noster enim citius agrum Tarraconensem latrocinii, furtis, rapinis, stuprisque infestum purgavit, ignominiaque nota exemit. Ignoscebat, qui deliquisset prudens, nemini, ne quidem si nobilis, si proximus cognatus is esset: ne & quid ipse tale posthac committeret, & ceteri essent ad injuriam tardiores, à flagitiisque exemplo deterriti, abstinerent. Ratus quod res est, non posse alios in officio continere eum, qui se ipse non continebat ab avaritiæ sordibus, & cupiditate: neque severum esse judicem in alios posse, qui sibi ipse non imperet, nec animi perturbationes domitas habeat, neque alios in se severos esse judices velit. Erat adhæc, quando & id ad auctoritatem conciliandam pertinet, summa in eo corporis dignitas, statura procera, egregia corporis membrorumque habitudo: robusta ad extremam ætatem valetudo ac firmitas, incessus gravis, in aspectu gravitas comitati conjuncta, in sermone lepor concinnaque brevis. Joci etiam urbanis interdum & salibus utebatur, sed cum litteratis hominibus. Ocelli perexigui, & flava coma; hebetata, ut sit assiduis lucubrationibus, oculorum acies: vitreis

O o 2 itaque

itaque perpetuo usus est. Denique in toto corpore ea dignitas eluxit, quam imperio dignam Euripides iudicavit. Te igitur postremum appellabo, ⁿ Antistes optime, iis verbis quibus M. Varronem tuum, togatorum doctissimum M. Tullius olim affatus est: & Divum Isidorum Braulius ^o patriæ tuæ Episcopus: quos tu singulares viros unus hac ætate repræsentabas. *Tui nos libri in orbe, & urbe, peregrinantes, errantesque tanquam hospites, quasi domum deduxerunt, ut possimus aliquando, qui, & ubi essemus, agnoscere. Tu etatem Patriæ, tu descriptiones temporum, tu sacrorum jura, tu sacerdotum munera, tu domesticam publicamque disciplinam, tu sedem regionum, & locorum, tu omnium divinarum humanarumque rerum nomina, genera, officia, causas aperuisti: plurimumque doctis hominibus omninoque Latinis litteris luminis attulisti, & Furi cum Divino, tum Civili facem prætulisti.* Maxima in illo ut dixi cognitio Antiquitatis, summa scientia juris antiqui, legumque Romanarum, & familiarum: multæ in eo, ut Romæ natus videretur litteræ, & elegantia sermonis Latini. Ciceronem etiam senex legebat assidue, ut eloquentiæ principem. Juris vero tanta in eo accuratio, ut veterum aliquis, præstantissimorumque

ⁿ Cicero in *Academicis* quest. ^o Braulius *Præs.*
Etymol. Isidori.

rumque prudentum, Paulus, Ulpianus, aut Papinianus ab inferis exstitisse, ac revixisse, vel animam ex Pythagoræ sententia recepisse illorum videretur. Quanta porro Historiarum, antiquarumque rerum Græciæ & Italiæ explicata cognitio! Jus Pontificium & Civile ita illustravit: hoc adolescens: senex illud: ut principem illum Jurisconsultorum, nostrique ævi florem delibatum, uno ore gentes omnes prædicent.

Joannes Tereus Dertusanus Episcopus designatus, Tarracone commodum iter habens, peropportune Antonio in morte, postrema illa officia exhibuit, ecclesiæque Catholicæ matris nostræ Sacramenta illi contulit omnia, quibus juvari morituri, more majorum solent. Ille vero ut spero & opto, in beatorum sedibus, ubi summa felicitas est; Dei Opt. Max. aspectu assidue perfruetur: quem quidem nunc tantum *videmus in speculo & enigmate, P. illic autem facie ad faciem, sicuti est, videbimus.*

P. I. Cor. 13. D.

Oo 3

PET.

582 ANT. AUGUSTINI VITA:
PET. JOANNES HUMESIUS,

Valentinus Orator, & Philosophus egregius,

Hoc illi amicitia ergo Epitaphium composuit.

D. O. M.

S. S. EUCHARISTIÆ. S.

ANT. AGUSTINUS ANT. PROCANC.
AF. CÆSARAUG. PALAT. APOST.
AUDITOR. EPISC. ALLIFAN. PAULI
IV. AD PHILIP. ET FERD. REGG.
LEGAT. SICILIÆ CENSOR. ILERD.
EPISC. MAX. PLAUSU TRID. CON.
INTERFUIT. INDE AD TARRAC.
ARCHIEP. TRANSL. I. V. ET HU-
MANITATIS VINDEX CLARISSIM.
JUDEX INCORRUPTISSIM. ELEE-
MOS. LARGIT. EXCELLENS. ORA-
CULUM SAPIENTIÆ TERRESTRE
EDITIS AUREIS LIBB. ATQ. EDEN-
DIS RELICTIS. HOC SACELLUM
S. S. EUCHARISTIÆ. P. C. CHRISTUM
AC S. THECLAM TUTELAREM EX-
ASSE HEREDD. FACIENS.

OBIIT PRID. KAL. JUN. AN.

M. D. XXCVI, ÆT. LXIX.

LIBRI

LIBRI AB ANT. AUGUSTINO
ARCHIEP. TARRACONENSI

Partim conscripti, partim illustrati.

I. Quibus humanitatis studia illustravit.

IN *M. Terentium Varronem de Lingua Latina*
Emendationum nota. Romæ 1557.

In Sex. Pompejum Festum Nota. Venetiis &
Parisis.

Familia Romanorum xxx. cum Fulvii Ursini
familis. Romæ 1577. fol.

Dialogi undecim, Numismatum Græcorum
Roman. & Hispan. Antiquitatum item & Inscri-
ptionum veterum Hispan. sermone scripti. Tarrac-
one Philipp. Mey. 1575. in 4. cum figuris æneis
Romæ incisis. & ibidem bis Italice idem Dialogi
redditi.

Bibliotheca Anton. Augustini librorum manu-
script. Græce & Latine Index Tarracone, Philipp.
Mey. 1586. in 4.

Epistola ad Hieronymum Blancam, de Casar-
augustane patriæ communis Episcopis, atque Con-
ciliis, cum Fastis Aragonensium ejusdem, Blanca
edita.

2. Quibus Jus Civile illustravit.

Emendationum & opinionum Juris Civilis libri
IV. & ad Modestinum, sive de Excusationibus li-

O o 4

ber

ber singularis: & ad Lelium Taurellum I. C. de
Miliis epistola. Venetiis, Lug. & Basilea. fol.

De legibus & Senatus Consultis Rom. in 4. Ro-
mae 1584. Parisiis fol. 1585. & Lugduni 4.

De Propriis nominibus Pandectarum. Tarrac.
Philip. Mey. 1579.

Novellarum Juliani Antecessoris Epitome, cum
Notis: & Constitutiones Graece, eodem Augustino
interprete. Ilerda in 8. 1567. & fol.

3. Quibus Jus Canonicum, resque sacras
exornavit.

Antiquae Collectiones Decretalium, cum eru-
ditis Notis. Ilerda, fol.

Canones Pœnitentiales, cum notis ejusdem. Tar-
rac. 1581. & Venetiis in 4.

Dialogorum XL. De Emendatione Gratiani, lib.
duo, Tarrac. 1586. 4.

Constitutiones Provinciales, item & Synodales
Tarraconensium. Tarrac. in 4.

Epitome Juris Pontificii veteris in tres partes,
de personis, de rebus, & de Judiciis quarum prima
pars edita Tarrac. 1586. fol.

4. Libri nondum editi.

Secunda & tertia Pars Epitome Juris Pontificii
veteris. Et notæ in aliquot titulos partis primæ jam
editæ, latentque Romæ apud Carthusianos.

Juris

Juris Pontificii Institutiones.

Concilia Graeca & Latina, quae Romae nunc, Pontificum liberalitate in Vatinica typographia excuduntur.

In Pandectas Florentinas index verborum omnium; & varia lectiones.

Ad Hadrianum liber singularis. Item ad editum.

Fragmenta veterum Scriptorum, Poëtarum & Oratorum Latinorum, ab eo olim collecta: nam Historicorum veterum edidit nuper Fulvius Ursinus in Plantiniana officina Antwerp. & aliorum cum suis ad eos qui exstant, Historicos Latinos novis. an. 1506.

✻ (o) ✻

Do 5

INDEX